

Nr 256.

Av herr **Ekdahl**, om höjning av utgående dagarvode till pensionerad lärare vid vikariat å lärartjänst vid folkskola m. m.

Under den nu rådande lärarbristen ha pensionerade lärare i viss utsträckning anlitats som vikarier vid folk- och småskolor. Centralstyrelsen för pensionerade folkskollärares riksförbund har många gånger uppmanat sådana lärare, som efter pensionsålderns inträde befinna sig vid god hälsa, att särskilt under den tid, då många i tjänst varande lärare blivit inkallade till försvarsberedskap, ställa sina krafter till samhällets förfogande som vikarier genom att anmäla sig å lärarbyråerna, och många ha följt denna maning.

Emellertid har det visat sig, att dessa vikarier icke erhålla skälig ersättning för sitt arbete. Före 1937 års lönereglering erhöll en pensionerad folkskollärare, som uppehöll lärartjänst, full avlöning som annan vikarie och detta utan avdrag å pensionen. Detta berodde tydligen därpå, att statsmakterna ansågo pensionen grundad på redan utfört arbete och erlagda avgifter. I och med att folkskolans lärare infördes i det för statens befattningshavare gällande lönesystemet, för vilket inga enhetliga bestämmelser i förevarande hänseende finnas, blev det arvode, som skall utgå till pensionerad lärare vid folk- och småskolor, vilken uppehåller vikariat, betydligt reducerat, först efter ett mycket invecklat system och därefter enligt nuvarande lydelse av § 49 i folkskolans avlöningsreglemente fastställt till 12 kr. per dag för vikariat vid folkskola och 8 kr. för vikariat i småskola.

Dessa arvoden äro uppenbarligen alldeles otillräckliga, i synnerhet i de fall, då tjänstgöringen måste utföras å annan plats, än där vikarien har sitt hem. Somliga skoldistrikt betala reseersättning vid vikariatets början och slut men långt ifrån alla. Och någon skyldighet därtill finnes ej. Dagtraktamente torde ingenstädes utbetalas. Det har därför upprepade gånger förekommit att en vikarierande pensionerad lärare inte fått något över som ersättning för sitt arbete utan i stället fått av sin pension betala några kronor för att han fått uppehålla ett vikariat.

Det är självklart, att en pensionär efter dylika erfarenheter drar sig för att åta sig vikariat. Han måste också finna ett sådant arvodessystem i hög grad orättvist, helst som en oexaminerad vikarie får full extralärlön. Följden har också blivit att pensionerade lärare icke i önskvärd utsträckning anmält sig till vikariat, utan skoldistrikt ha i allt större utsträckning nödgats anlita oexaminerade.

Enligt uppgift från statens folkskolinspektörer uppehölls omkring den 15 september 1945 i hela riket inte mindre än 30 % av vikariatet på folkskolestadiet av icke kompetenta lärarkrafter.

Sveriges allmänna folkskollärareförening har på anmodan av Pensionerade folkskollärares riksförbund hemställt till Kungl. Maj:t om förbättring av förevarande vikariatarvoden genom att rörligt tillägg och kristillägg finge utgå på dessa arvoden. Men då det kan antagas, att denna utväg med hänsyn till konsekvenser på andra områden icke är framkomlig, kan det finnas lämpligare att riksdagen beviljar en höjning av nu utgående arvoden för sådana vikarier.

Jag tillåter mig föreslå, att vikariearvodet höjes från nuvarande 12 resp. 8 kr. till 18 resp. 14 kr. om dagen.

Något särskilt anslag för detta ändamål torde knappast vara erforderligt, alldenstund dessa pensionerade lärare såsom vikarier komma att ersätta oexaminerade, till vilka, som ovan sagts, full extralärlön för närvarande utbetalas.

Dessutom bör, åtminstone då det gäller kortare vikariat, reseersättning utbetalas, men detta bör givetvis gälla alla vikarier, varför jag ej anser mig i detta sammanhang böra ingå närmare på denna fråga.

Det är mig bekant, att seminariesakkunniga i sin utredning om lärarbristens avhjälpande haft under övervägande både frågan om förbättring av ifrågavarande vikariatarvoden och om reseersättning åt vikarier. Men då jag saknar kännedom om huruvida de sakkunnigas förslag kan komma att i kungl. proposition föreläggas innevarande års riksdag, har jag velat genom denna motion förvissa mig om att dessa båda åtgärder till lärarbristens avhjälpande komma under denna riksdags prövning.

På grund av det anförda får jag vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte besluta att det enligt § 49 av folkskolans avlöningsreglemente utgående dagarvudet för pensionerad lärare, som uppehåller vikariat vid folkskola, höjes från 12 till 18 kr. och för pensionerad lärare, som vikarierar vid småskola, från 8 till 14 kr., samt

att riksdagen må bevilja vikarie vid folk- och småskola skälig reseersättning vid vikariatets början och slut.

Stockholm den 23 januari 1946.

Thorvald Ekdahl.
